

Başvuru Numarası : 2024/1874
Toplantı Tarihi/Sayısı : 12.03.2025/51
Karar Numarası : 2025/110
Başvuran : F.Ö.
Başvuran Vekili : R.Z.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuran vekilinin, 29/7/2024 tarihinde gözaltına alınan başvurana Hametan adlı krem kullanılmayarak maddi ve manevi olarak acı çekmesine sebebiyet verildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Başvuranın, Büyükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığının ... sayılı soruşturma dosyası kapsamında 29/7/2024 tarihinde İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü personeli tarafından gözaltına alındığı, dudaklarındaki çatlaklardan dolayı günde 3 defa dudağına Hametan % 25 isimli merhemi sürmesi gerektiği,

b. Gözaltı süresince ve ivedilikle uygulanmak üzere Hametan merhemini başvurana teslimi/kullanılması talep edildiği ve dilekçe ekinde de Medula Eczane belgesinin sunulduğu halde 30/7/2024 tarihinde saat 14.35'e kadar merhemini kullanılmadığı, bu suretle başvuranın maddi ve manevi varlığını geliştirme ve sağlık haklarının ihlal edildiği iddia edilmektedir.

3. Muhatap İstanbul İl Emniyet Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuru konusu iddialarla ilgili olarak idari inceleme sonucunda İstanbul Valiliği tarafından 25/10/2024 tarihinde disiplin suçu oluştuğuna dair her türlü şüpheden uzak, yeterli ve somut delil bulunmadığı gerekçesiyle dosyanın işlemiden kaldırılmasına karar verildiği,

b. Söz konusu kararda özetle; “Başvuranın gözaltına alındığı tarih olan 29/7/2024 tarihinde Bayrampaşa Devlet Hastanesinden alınan ... Numaralı Genel Adli Muayene Raporunda başvuranın sağlık durumunda herhangi bir problemin veya darp izinin raporlanmadığı, başvuranın Hametan isimli kremin düzenli olarak kullandığına ilişkin reçete bulunmadığı, hekim raporunda belirtilmeyen ilaçların başvuranın sağlığı açısından ne gibi yan etkileri olabileceği ön görülemeyeceği için adı geçen kremin kullanılmadığı” gerekçelerinin yer aldığı ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; reçetesi sunulmasına rağmen başvurana söz konusu kremin kullandırılmamasının kişinin maddi ve manevini varlığını geliştirme hakkı ile sağlık hakkını ihlal ettiği, ayrıca başvuranın ifadesinin alınması esnasında da insan haklarına aykırı usullere başvurulduğu, bu yönden de araştırma yapılarak diğer hak ihlallerinin de tespitinin gerektiği ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın *"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı"* başlıklı 17'nci maddesine göre: *"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (...)"*

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun *"Kurumun görevleri"* başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un *"Başvurular"* başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *"Ön inceleme yapılması"* başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: *"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön inceleme tabi tutulur (...)"*

9. Mezkûr Yönetmelik'in *"Karar türleri"* başlıklı 65'inci maddesine göre: *"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Bir eylemin kötü muamele olarak nitelendirilebilmesi için asgari ağırlık eşiğini aşmış olması gerekmekte olup bu eşik mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etmenler ile muamelenin süresine, fiziksel ve ruhsal etkilerine bağlı olarak her somut olayda ayrıca değerlendirilmelidir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, para. 23). Değerlendirmeye alınacak bu unsurlara muamelenin amacı ve kastı ile ardındaki saik de eklenebilir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM], *Aksoy/Türkiye*, B. No: 21987/93, 18/12/1996, para. 64; *Eğmez/Kıbrıs*, B. No: 30873/96, 21/12/2000, para.

13. “Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin hasta olmaları durumunda devletin kontrolü altında tuttuğu bu kişilere gerekli tıbbi yardımı sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülüğün hiç veya gerektiği gibi yerine getirilmemesi sonucunda kişinin yaşamı veya vücut bütünlüğü bakımından tehlike arz eden acil bir duruma, ağır veya uzun süreli bir acı çekmesine sebebiyet verilmiş olması, belirtilen sonuçlar ortaya çıkmamakla birlikte kişinin tıbbi yardımdan mahrum kalmış olması nedeniyle yaşadığı stres, huzursuzluk veya aşağılanma hissinin -olayın kendine has koşulları çerçevesinde- insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele düzeyine ulaşacak ciddiyette olması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiği kabul edilebilir. Bu kapsamdaki değerlendirmede kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasına bağlı dezavantajlı konumunun da dikkate alınması gerekir. (AYM, N.K. B. No: 2019/42821, 21/9/2022, para. 41)”

14. Her ne kadar, başvuran vekili tarafından muhatapın yazılı görüşüne karşı sunulan 30/12/2024 tarihli yazılı görüşte; *"başvuranın ifadesinin alınması esnasında da insan haklarına aykırı usullere başvurulduğu, bu yönden de araştırma yapılarak diğer hak ihlallerinin tespiti"* iddia ve talebine de yer verilmiş ise de ilk başvuru dilekçesinde bu yönde bir iddiaya yer verilmediği gibi, başvuranın emniyetteki ifadesinin alınması sürecinde müdafî yardımından faydalandırılmasına ilişkin usuli işlemlere yönelik olduğu anlaşılan ve destekleyici her hangi bir delil veya emare de sunulmamış olması nedeniyle soyut nitelikte olduğu anlaşılan söz konusu iddiaların, açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

15. Başvuran vekili tarafından, başvurana gözaltında bulunduğu sürede Hametan adlı koruyucu kremin yaklaşık 1 gün boyunca kullanılmaması suretiyle maddi ve manevi varlığını geliştirme ve sağlık haklarının ihlal edildiği iddia edilmekte olup; muhatap kurumca gönderilen cevabi yazı ve eklerinin incelenmesinden, başvuranın Büyükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığının ... no.lu soruşturma dosyası kapsamında 29/07/2024 tarihinde İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ekiplerince gözaltına alındığı, gözaltı sırasında başvuran tarafından eczaneden kaşelenmiş ilaç dökümü listesi ibraz edilerek Hametan adlı kremin günde 3 defa kullanımına izin verilmesinin talep edildiği, 29/7/2024 günü Bayrampaşa Devlet Hastanesince düzenlenen 29/7/2024 tarihli ve ... Numaralı Genel Adli Muayene Raporunda *"Hastanın yapılan muayenesinde darp cebir izine rastlanılmadığının ve hastanın genel durumunun iyi olduğunun"* belirtildiği, emniyet görevlilerince söz konusu sağlık raporunda herhangi bir ilaç kullanımının belirtilmediği gerekçesiyle adı geçen kremin kullanımına izin verilmediği, bunun üzerine başvuran vekilince başvurana 30/7/2024 günü saat 14.35'e kadar adı geçen kremin kullanılmadığına ilişkin tutanak düzenlendiği, bilahare başvuran vekilinin şikayeti üzerine üzerine yapılan tahkikat sonucunda İstanbul Valiliğinin 25/10/2024 tarihinde disiplin suçu oluştuğuna dair her türlü şüpheden uzak, yeterli ve somut delil bulunmadığı gerekçesiyle dosyanın işlemiden kaldırılmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

16. AYM içtihatlarında da vurgulandığı üzere bir eylemin kötü muamele olarak nitelendirilebilmesi için söz konusu eylemin ağırlığının ve vahametinin belirli bir seviyeyi aşması gerekmekte olup bu seviye ise her somut olayda mağdurun kişisel özellikleri ve iddia konusu muamelenin mağdurda bıraktığı etkilere bağlı olarak belirlenmektedir. Söz konusu ilkeler çerçevesinde somut olaya bakıldığında, gözaltı sürecinde başvuranın sağlık kontrolünden geçirildiği ve buna ilişkin düzenlenen raporda başvuranın herhangi bir sağlık sorununun bulunduğu dair bir bulguya yer verilmediği, başvuranın dudaklarındaki çatlaklardan dolayı günde 3 defa Hametan % 25 isimli merhemi sürmesi gerektiği sonucuna varılabilmesi için başvurandan hekim raporu/reçetesini ibrazının beklenemeyeceği, bu hususta eczaneden temin edilen belgenin yeterli sayılması gerekmekte birlikte, söz konusu ilacın başvuran tarafça belirtilen kullanım amacının dudaklardaki çatlakları gidermekten ibaret olması ve

kullanılmadığı takdirde risk oluşturabilecek veya kremin bir gün boyunca kullanılmamasının telafi edilemeyecek bir sonuca yol açacak bir niteliğinin bulunmaması nedeniyle, 29/7/2024 tarihinde gözaltına alınan başvurana 30/7/2024 tarihinde saat 14.35'e kadar adı geçen kremin verilmemesi şeklinde gerçekleşen eylemin kötü muamele için gereken asgari seviyeye ulaşacak bir yönünün bulunmadığı, bu bağlamda başvuru konusu iddialar kapsamında kötü muamele teşkil edebilecek bir uygulamanın söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Bařvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAđININ İHLAL EDİLMEDİğİNE,

B. Kararın taraflara tebliđine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

12/3/2025 tarihinde OY BİRLİğİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aliřan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
ye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
ye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOđLU
ye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
ye